Arad, XXXVIII. évf. 54. szám. * Ára 2 lei. * 1923. március 10. Szombat.

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal:
Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)
Sürgönycim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES
BELYBEN ÉS VIDÉKEN:
Egész évre ... ... 360 Lei.
Fél évre ... ... 180 Lei.
Negyed évre ... ... 90 Lei.
Havonta ... ... 30 Lei.
Hirdetések díjszabás szerint vétetnek fel.
Megjelenik naponta reggel.

Élők — a holtaknak

A volt olasz hadszintér mentén elterülő katonai temetőket az utóbbi időben gyakran keresik fel az elhunytak hozzátartozói. A volt osztrák-magyar hadsereg katonái, a monte san-michelei, doberdói és isonzói rettenetes harcok hősei alusszák ott örök álmukat. A temetők olyan területen vannak, a melyet Olaszországhoz csatoltak és igy a halottak hozzátartozói, kik az elesettek sirjainak látogatására odautaztak, abban a hiszemben éltek, hogy a temetőket elhanyagolták és a harcok szomoru emlékeit átengedték az enyészetnek. A levelek, melyeket a kegyeletes látogatók Olaszországból küldtek, azonban ellenkezőleg éppen arról a megható gondosságról számolnak be, a mellyel az olaszok az egykori osztrák-magyar monarkia elhunyt katonáinak sirját karbantartják és gondozzák. Erre nézve álljon itt egy levél néhány passzusa:

— Comen, Castagnevizza, Devetacchi, Görz, mind olyan helyek, amelyek annak idején igen sürün szerepeltek a harctéri jelentésekben. Mindegyik névhez a véres harcok sorozata fűződik. Ma már csak két dolog emlékeztet arra, hogy itt játszódott le a világháboru egyik nagy fejezete: a romok és a katonai temetők. Görzben harmincezer volt osztrák-magyar katona pihen. Ha szellemeket kettesével egy ablak előtt elvonultatnák, több órába telne ez a szörnyű paráde. Legtöbbnyire románok, magyarok, németek, szerbek vegyest. Castagnevizzában, ahonnan 1915-ben zeneszóval kisérték az érkező menetszázadokat a frontra meghalni — szintén van egy katonai temető, isten tudja, hányan nyugszanak benne. Mindenütt a legnagyobb rend és gondozás jele. Az olaszok katonákat rendeltek ki, akik a sirokat termés növekkel övezték, a temetők köré kerítést vontak. Az összes keresztet — a jókat és a korhadtakat is — kicserélték. Tiszt és közlegény sirja egyforma nagyságu, fehérre meszelt keresztet kapott, amelyre ráégették nevét, nemzetiségét és mindazt, amit róla megtudtak. A halottak között felesleges a disztinkció. A közlegény lelke ott tul a másvilágon bizonyára nem vágja magát glédába az ezredes előtt. A halál a legdemokratikusabb zsarnok, nem ismer különbséget. Ahol nem volt közös siremlék, ott az olaszok állitottak fel egyet. Az országutak mentén jelző póznák tudatják az utassal: Cimiterio militare a destra, vagy a smistra. Aki ezeknek a szomoru helyeknek keresésére indul, vezető nélkül is odatalál. A halottak napját a katonai temetőkben impozáns kegyelettel ünneplik meg. Katonaság vonul ki a temetőkbe és a vezénylő tiszt harsány presentat arm'-jára a jobb vállhoz repülnek a puskák. Az élők hódolnak a halottaknak. Ki tudja, néhány évvel ezelőtt nem-e éppen ez a század küldte a golyókat az Isonzó túlsó partjára, ahonnan azok feleltek gyilkos üdvözlettel, kik most a hantok alatt pihennek. A halott katonának is vannak jogai: egy szál gyertya és talán egy-egy szál virág. Ez jár neki és a halottak napján egyetlen katona sirjáról sem hiányzik az égő gyertya és talán egy-egy szál virág.

Az olaszok tehát a halottakkal kibékültek. Bizony, ez is valami. Hogy az élők mikor békülnek ki egymással, erre nincs felelet.

Ellenzéki vezérek a királynál.

(Öt napra kizárt képviselő. — Egyes személyekért nem lehet egy népet felelőssé tenni. — Széchenyi püspököt törölték a szenátorok közül.)

Bucurestiből jelentik: A király az utóbbi napokban az ellenzék több vezérét fogadta és informáltatta magát a politikai helyzetről.

A kamara ülésén a jegyzőkönyv felolvasása után *Madgearu* parasztpárti szólalt fel és hangsulyozta, hogy egy interpellációnak a napirendről való levétele a házszabályok flagráns megsértését jelenti. *Duca* külügyminiszter benyujtotta a lengyel-román egészségügyi egyezményt ratifikálás céljából. Ezután a kamara megismételte a tegnapi eredménytelen szavazást. *Madgearut öt napra kizárták az ülésekről* és kimondották, hogy interpellációja a Steaua Romana ügyében a jövő hét csütörtöki ülésén kerül napirendre.

A szenátus ülésén *Pherekyde* elnökölt. *Policrát* szenátor Majláth Gusztáv gróf püspök beszédével foglalkozva hangsulyozta, hogy a magyaroknak békében kell élniök az uralkodó elemmel és nem szabad kihivó magatartást tanusitaniok. *Constantinescu* miniszter rámutatott arra, hogy *helytelen dolog egyes izolált személyek cselekedetéért egy egész népet felelőssé tenni.* A kormány megteszi a szükséges intézkedéseket a nemzetellenes tendenciák ellen való védekezésre. *Pangrati* reflektált a miniszter beszédére. Eklatáns példát hozott fel. Széchenyi gróf püspök esetét, aki egy szerre tagja a szenátusnak és a magyar főrendiháznak. *Banu* megigérte, hogy vizsgálatot indit az ügyben. Pherekyde elnök bejelentette, hogy Széchenyi grófot törölték a szenátus tagjai sorából. (Rador.)

— **Jugoszláv repatriálók.** Bécsből táviratozzák: A belgrádi külügyminiszteriumban egy értekezleten foglalkoztak a Magyarországon élő jugoszláv alattvalók repatriálásával, akik a jugoszláv állampolgárságot optálták. Huszezer emberről van szó, akik vissza akarnak vándorolni Jugoszláviába, ahol Délszerbiában fogják őket gyarmatositani. Az optálók első csoportja már el is hagyta Magyarországot és megérkezett Szerbiába.

Dolgozni, enni, mulatni

A multkorban az *Aradi Közlöny* leközölte egy Amerikába vándorolt *aradi* ember levelét az amerikai életről. Most ujabb levelet kapott az Aradi Közlöny az aradi kivándorlótól, akinek érdekes megfigyeléseit itt adjuk:

— Európai szemmel meg sem lehet mérni, micsoda hatalma van Amerikában a sajtónak. Amerikában az történik, amit a sajtó akar. Természetesen más hangot el sem türne az amerikai, csak a liberálisat. Rengeteg a zsidó lap. Csak Newyorkban mintegy kétezer zsidó ujság jelenik meg. — Számos lap héber betükkel kinálatja magát az olvasónak. Aki csak olvasni tud Amerikában, — már pedig a hatéves koron tul mindenki érti ezt a mesterséget — mind eszi a lapokat. E nélkül nem is tudnának élni az amerikaiak. S a rikkancs nappal ujságot árusit, este szépen elmegy az iskolába, vasszorgalommal tanul és 20 éves korában mérnök, orvos vagy tanár lesz belőle. Ingyen kapja a szellemi kincset. És ott kapja, a hol akarja. Rengeteg sok az iskola és még több a könyvtár. A legkisebb faluban is van tanfolyam, ahol ingyen tanitják az embereket az angol nyelvre. A szinházért sem kell a szomszédba menni. Akinek az a vágya, külön zsidó szinházba is elsétálhat, ahol zsargon-nyelven hallgathat előadást. A gyermeknek iskolában a helye és szivesen is megy oda. — Pihenő óráiban elsétál a hatalmas parkba — minden amerikai város büszkélkedik ezzel a higiénikus alkotással — s órák hosszat bolyong hat aszfaltozott utakon. Gyönyörüséges fák és bokrok árnyékában.

— Nos és a divat? A nők szenzációsan öltözködnek. A férfiak egy ruhát csináltatnak egyszerre s ha megunták ujat rendelnek a szabónál. A régit egyszerüen eldobják. Nem ártana, ha ezt a sok holmit valami szervezet össze tud ná gyüjteni. Az európaiak tovább nyüghetnének éveken keresztül. Éppen ilyen pazarlás van az ételféleségben is. Az amerikai borzasztóan sokat eszik, szinte fal, de sokat pazarol is s a hulladék szinte teljesen kárbavész. Normálisan huszonöt-harminc dollár az amerikai ember heti keresete s ezért már tud uj öltönyt csináltatni. Európában nem tudják utánuk csinálni ezt a kunsztot. Az amerikaiak termelnek, de fogyasztanak is jócskán. S bár gazdasági depresszió alatt áll az uj-világ, messze vannak még a kétségbeeséstől. Annyi problémát oldottak meg, hogy a gazdasági krizissel is megbirkóznak és kitalálják a módját, hogyan kell exportálni.

— Kellemesen meglepett, hogy Amerikában nem emelnek kalapot egymás előtt az emberek. Kezet sem szoritanak. Zsebredugott kéz zel beszélhet bárki az elnökkel. Ez a demokrácia minimuma. Egő szivarral léphet a legutolsó munkás — ha éppen ez a gusztusa — a gyár hatalmas ura elé és pertu be szélgethet vele röstelkedés nélkül. Ez a szivélyes viszony tette nagy gyá Amerikát és ebben a szabadságban rejlik a jövője és ereje. Kivételes helyzete van a nőnek a társadalmi érintkezés során. Ha egy nő beszáll a liftbe, a férfiak gyors mozdulattal lekapják kalapjukat tiszteletük jeléül. Az utcán csak akkor szabad köszönteni a nőt, ha ő akarja, hogy köszönjön neki az ismerőse. Ezt ugy adja tudtára az illetőnek, ahogyan csak a nő tudja: mosolyog és a férfi felé közeledik. Egyébként tilos a köszönés és egyuttal a legnagyobb sértés is. Ugy gondolkodnak az amerikai férfiak, hátha kellemetlen a nőnek, hogy észrevették. Toledo városában láttam az alábbi érdekes jelenetet: Egy hölgy közeledett férfi-ismerőséhez. Az ur lekapta kalapját és jó negyedóráig tartotta kezében, mialatt beszélgettek. Pedig csikorgó januári nap volt és olyan hideg, hogy szinte megfagyott az amerikai gentleman

Mozi-előadások a téli szinházban

(A város pályázatot hirdet a negyedik mozira.)

Az aradi városi szinház igazgatósága érdekes tervvel járult a város vezetőségéhez. Azzal az indokolással, hogy a téli és nyári szinház fentartása nagy összegeket emészt fel, amelyeket a két szinház bevételéből és jövedelmé ből pótolni nem lehet, a téli szinházban mozielőadásokat akar tartani a szinház igazgatósága. A mozit természetesen csak a nyári idényre szándékozik létesiteni, a mikor a téli szinház amugy sincs használatban. Az igazgatóság öt százalék jövedelem részesedést ajánlott fel a városnak a bruttó bevételből.

A városi tanács mai ülésén fog lalkozott a szinházban tartandó mozielőadások tervével és azt cél szerünek és keresztülvihetőnek találta.

A vita során felmerült a vá ros jövedelemrészesedésének kérdése, amelyre vonatkozólag a tanács ugy határozott, hogy egy bizottság fogja megállapitani, hogy a város milyen részesedést kiván a mozielőadások jövedelméből.

A benyujtott tervezet egyszersmind dilemma elé állitotta a város vezetőségét, mert már ebben az évben két vállalkozó tett javas latot a város vezetőségének, hogy a Maros-parton nyári mozgószin házat épittet. A város vezetősége tudvalevőleg négy moziengedélyt ad ki. Három engedély már ki van adva, a negyedik engedélyre évekkel ezelőtt nyilvános versenytárgyalást hirdetett a város, amely végeredményben nem járt eredménnyel. A város vezetősége most ugy határozott, hogy április elsején uj versenytárgyalást hirdet a negyedik mozira és amennyi ben jelentkeznének vállalkozók, az eddig benyujtott ajánlatok mellett azokat is figyelembe veszi. Értesülésünk szerint egy vállalkozó már hajlandó volna egy Főtéren levő vendéglő helyiségében egy negyedik állandó mozit létesiteni.

Jajszó egy városrészből

(Miért hanyagolják el a Mosóczy-telepet?

Memorandumszerü irást kapott ma az *Aradi Közlöny* szerkesztősége a Mosóczy-telep számos lakójától, akik azt valameny nyien aláirták. Az irásban panasz van, amely meghallgatásra érdemes és meg kell hogy hallgassák. Nem lehet az, hogy egy egész vá rosrész hiába kérje az utak kijavitását akkor, amikor azok gondozásával már esztendők óta nem törődött senki. A telep lakosai, a kik vannak olyan jó adófizető polgárai a városnak, mint bármely városrész lakosai, már több izben jártak küldöttségben a város vezetőinél, de küldöttségjárásuk néhány igéretet leszámitva, nem járt eredménnyel. Ennek a városrésznek az utcái annyira el vannak ha nyagolva, hogy az uttesteken mé teres gödrök éktelenkednek. Az utcasarkoknál lévő átjárók is olyan rosszak, hogy esős időben az iskolás gyermekeket ölben kell keresztülvinni. Ha valamit kocsin kell bevinni a telepre, akkor egész Ara dot be kell szaladgálnia a szerencsétlen Mosóczy-telepen lakónak, mert sokszor négy, vagy hat lóval sem lehet bemenni a telep utcáira. Már alig van furvaros, aki hajlandó a Mosóczy-telepre fuvart vállalni. Aki vállal, az is horribilis pénzért teszi. Felszólitották a Mosóczy-telep háztulajdonosait, hogy házaik előtt a járdákat homokolják föl. Megtennék ezt, de nem tehetik, mert a rossz uton egyetlen homokos kocsis sem haj landó a telepre behajtani. Pedig mi kellene? Csak az, hogy a vizlevezető árkikat rendbehozzák és ezzel akadályozzák meg, hogy egy kis eső után az uton gyüljön össze a viz és ez továbbrontsa és pocsolyásitsa az utat. Felhivjuk a város vezetőségének figyelmét a telepen uralkodó állapotokra és a telep lakosainak nevében, akiknek nagyrésze nehéz szolgálatot telje sitő vasutas, kérjük, hogy tegyen már végre valamit a Mosóczy-te lep utjainak a rendbehozatalára.

A tanitó tragédiája.

(Flocos Pétert szabadon bocsátották.)

Az aradi törvényszék vádtanácsa ma délelőtt, az ügyészség inditványára szabadlábra helyezte *Flocos* Péter nadlaci, (nagylaki) gazdálkodót, aki néhány héttel ezelőtt *Ivascu* János ottani tanitót, leányának udvarlóját az ablakon keresztül agyonlőtte. Annak idején részletesen leirtuk a nadlaci tanitó tragédiáját, aki most szabadságos katona régi ideáját akarta meglátogatni. De *Flocos* Péter elzárta Ivascu elől a leányát és ami kor a fiatalember erőszakosabban kezdett fellépni, a tekintélyes és vagyonos gazdálkodó az ablakon át kilőtt a szobából. Ivascu János halálos sérülést szenvedett, Flocos Pétert pedig letartóztatták és az ügyészség fogházába kisérték. Védői már több izben adtak be kérvényeket szabadon bocsátása céljából, a vádtanács két alkalommal helyt is adott a kérelemnek, de az ügyészség felfolyamodása alapján a timisoarai (temesvári) tábla visszautasitotta a kaució ellenében való szabadlábra helyezés iránti kérelmet. A ma megtartott orvosi vizsgálat alapján Flocos Pé ter gyenge egészségi állapotára való hivatkozással maga az ügyészség javasolta a szabadonbocsátást, aminek a vádtanács helyt adott és a felajánlott biztositékok ellenében Flocos Pétert ma elbocsátották az aradi ügyészség fogházából.

Divatteadélután

(A legujabb berlini őrület.)

Berlinből irják, hogy a különcségeiről és szélsőségeiről nevezetes német fővárosban az idei szezón végén egy ujabb szokás vált divattá. Az eddigi teadélutánokat divatfelvonulásokkal teszik élénkké, divatcégek különc fantáziával komponált ruhákat kölcsönöznek külön ez alkalmakra a hölgyeknek, hogy ezeket a kreációkat előkelőbb társaság előtt bemutassák. Minden egyes ilyen teadélután a berlini nők egy-egy ünnepe és felülmul minden eddigi divattébolyt. Kvartettek és jazz-bandok szentimentális, illetve vad zenét játszanak és az asszonyok felrakva ékszereiket, felöltve a bizarr ruhákat, frakkos urakkal táncra perdülnek. És Németországban az őrü letnek ez az ujabb válfaja éppen a legtragikusabb pillanatokban honosodott meg, mintha az emberek tudatosan rohannának a mindent felejtő mámorba. A bárok éjjeli narkózisai, az elrejtett mulatóhelyek tobzódásai már eddig is — különösen a háboru befejezése ó — rendes szokássá vált és a pénz dobálás mintha az élet teljes elértéktelenedését hirdette volna. A divatcégek eddig csak a hatalmas utcák fényes kirakatait töltötték meg pompázó kreációikkal, most már bevonulnak a magántársaságokba is, a szükebbkörü teadélutánokra és ha innen távolról figyeljük az ottani eseményeket, ugy tü nik, mintha Berlinbe költözött volna Amerika atmoszférája.

Hogy áll a leu?

Március 9-én fizettek 100 lelért:

Párisban 7·85 frankot
Zürichben 2.55 frankot.
Budapest 1350 külföldi / 1725 belföldi **koronát.**
Bécsben 33500 koronát.

A bajor puccs.

(Francia ágyuk az összeesküvőknek.)

Münchenből jelentik: *Kahr* volt miniszterelnök lemondott a hazafias szervezetek elnöki tisztségéről. A szociáldemokraták azt állitják, hogy ezt azért tette, mert a puccsban ő is kompromittált volt. Beavatott tényezők ezzel ellentétben azt állitják, hogy azért mondott le Kahr, hogy ezzel is bizonyitsa azt, hogy az összeesküvéssel semmi kapcsolata nincsen és távol állott az elszakadási mozgalomtól. Berlini jelentés szerint megállapitották azt is, hogy az összeesküvésbe egy francia megbizott is bele volt avatva. Az összeesküvők állitólag harminczöt ágyut kaptak Franciaországból. Nyilvánvalónak tartják, hogy a francia kormány müncheni követe révén szitotta a bajor elszakadási és monarchista mozgalmat, hogy ezzel is gyengitse a német birodalom egységét.

Münchenből táviratozzák: A rendőrség most már birtokában van a monarchista összeesküvők egész katonai irattárának. Az anyag legnagyobb része a Rajnán került át és kétségtelenül francia eredetü. A puccsot előkészitőkkel *Alise* volt müncheni, most bécsi francia követ és *Dart* jelenlegi müncheni francia követ állottak összeköttetésben. Az egész terv értelmi szerzőjének *Franchet d'Esperay* francia tábornokot és Leon *Daudet* szélső baloldali francia képviselőt tartják, akiknek régi tervük, hogy a katolikus Délnémetországot, Bajorországot és Ausztriát egyesitsék és ezzel a birodalom többi részétől elszakitsák. Bajorországban azonban az ügynek komoly politikai tényezőt nem sikerült megnyerni.

Lakatlan szigetek.

(Expedició az Atlanti óceánon.)

Londonból jelentik: Most jelent meg Frank *Wildnek*, Shackleton utódjának jelentése a nagy délsarki expedició tudományos utazásainak eredményéről. A jelentés elmondja, hogy Shackleton halála után az expedició Wild vezetésével legelőbb is a *Szadovszkij*-szigetet látogatta meg, amelyen működésben levő tüzhányót talált. A hajó ezután Afrika déli csucsához utazott, ahol megállapitotta, hogy a délsarki szárazföld meglehetősen közel van már. Ezután déli Georgiát érintette az expedició hajója, majd *Tristan de Cunha* szigeténél kötött ki, amelyen griási területen 137 ember éldegél. A sziget lakói teljesen elzárkóztak a világtól és csak nagy ritkán látnak egy-egy arra vetődő hajót. A következő állomás *Diego Alvarez* szigete volt, amely teljesen lakatlan. Az expedició tagjai itt két primitiv kunyhót találtak és különböző ásószerszámokat, a melyekből megállapitották, hogy a szigeten ásványt kutathattak mostanában. Végül az Azori szigetcsoporthoz tartozó s eddig alig ismert szigeteket látogatta

---

fopasz feje. Igy tisztelik a nőt Amerikában.

— Európa ugy hasonlit Amerikához, mint bolha az elefánthoz. Minden törpe, amit Európa évezredek óta alkotott a technika és a termelés terén. Ide s tova csak öt százharminc éve van igazi élet az uj világrészen és az alkotó munka legtöbb ágában négen lepipálta az egész világot.

— Amerikában nincs párbaj, hacsak nem „amerikai". Ha valaki megsérti a másikat, rögtön vet kőznek is és gyerünk csak! Megindul a boxmérkőzés. Kiváncsi em bergyürü veszi körül az ellenfeleket és tapsban részesitik őket. — Amerikában igy intézik el a csir kepörköt. A boxolás az amerikaiak nemzeti sportja. És sport az is, hogyha valaki harminczor lekrachol, harmincegyedikszer biztosan talpraáll és „életet csinál", a hogyan Amerikában mondják. Alkalmat adnak a munkára és kimé lik a munkást. A munkanélküli sem néz elébe az éhhalálnak. Ha kimutatja, hogy önhibáján kivül vált munkanélkülivé, a mészáros, a fűszeres készségesen hitelez neki becsületszóra.

— Csak szombaton „lumpolnak" az amerikaiak. Ilyenkor hajnalig maradnak ébren és hódolnak szenvedélyeiknek. Láttam a reformzsidók templomát New-Yorkban, ahol vasárnap van az istentisztelet, nem szombaton és ha jadonfővel imádkoznak az izraeliták. Valósággal unikum a washing toni néger zsidótemplom, ahol ózsidó ritus szerint imádkoznak. Szédületesen sok a mozi. Valóságos mozipaloták négy-hatezer fő röhellyel. Igazi naiv kedélyü és jólelkiletü az amerikai nép. Három jelszava van! Dolgozni, enni és mulatni. Régebben sok pénzt küld tek Európába, utóbb azonban gon doltak egyet és becsukták a pénz tárcát. Megtudták ugyanis, hogy sok gazdag ember is „megvágta" az amerikaiakat. Ebből levonták a konzekvenciát. A reklámhoz is értenek ám! Milliószámra ontják a fényt a villanylámpák az erre a célra kiszemelt helyeken. A bankok éjjel is dolgoznak és detektivmeg rendőrfedezettel szállitják a pénzt.

meg az expedició; mindenütt készitett térképet és sok fényképfelvételt.

A város uj költségvetése.

(A hármas bizottság megkezdi tárgyalásait.)

Az Aradi Közlöny megirta, hogy a városi tanács befejezte a költség vetési tárgyalásokat és egy belügy miniszteri rendelet alapján a már kész költségvetést át kell dolgozni, mert a költségvetési év ezentul nem április, hanem január elsején kezdődik. A tanács visszaadta a költségvetés tervezetét *Berzován* János városi főszámvevőnek, aki fáradtságot nem kimélve késő estig dolgozott minden nap, hogy a költségvetés tervezetét átdolgozza. A kilenchónapos költségvetési tervezettel ma készült el a főszámvevő, amelyet átnyujtott dr. *Robu* János főpolgármesternek. A város hármas bizottsága a napokban veszi tárgyalás alá a tervezetet, a melynek befejezése után jóváhagyás végett felküldi a város a belügyminiszterhez.

Tejvizsgálat a piacon.

(Uj szerkezet a hamis tej megállapitására.)

Az Aradra behozott rendkivüli nagymennyiségü hamisitott tej ellenőrzése igen körülményes és nagyon nehezen hajtható végre. Az élelmiszerpiacon tartott raziákon hetenként számos asszonyt sikerül letartóztatni, akik hamisitott tejet árultak. De az összes Aradra behozott tejmennyiséget fizikai lehetetlenség meg vizsgálni az aradi vegyvizsgáló állomáson. Dr. *Cucu* Vazul városi főorvos az elmult héten felterjesztést kuldött a cluji (kolozsvári) egészségügyi főfelügyelőséghez, amelyben vázolta az aradi tejmizériákat. A főfelügyelőségtől tegnap egy kis ládika érkezett a városi orvosi hivatalhoz, amely a tejminőség megvizsgálására igen egyszerü és ötletes szer kezeteket tartalmazott. A szerkezet ugynevezett „lactodenzimeter“, egy hosszukás alaku üvegrudból áll, amely fokokra van osztva. Az üvegrud végén egy gömböcske van, amely apró vasszemeket vagy söréteket tartalmaz. Ezzel a müszerrel a tej megvizsgálása igen egyszerü. A főorvos minden hatósági orvosnak kiadott egy-egy lactodenzimetert. A tejvizsgálás ugy történik, hogy a müszert a hatósági orvos belehelyezi a tejbe és amennyiben az 32 foknál mélyebbre sülyed, bizonyitja, hogy a tej vizzel van hamisitva. Ezzel az egyszerü és könnyü eljárással ezentul szigoruan ellenőrzik a hatósági orvosok az Aradra behozott, eladásra szánt tejet.

— VIDÉKI HÁTRALÉKOS T. ELŐFIZETŐINKHEZ! Vidéki előfizetőink közül ismét sokan mulasztották el az „Aradi Közlöny“-ért esedékes előfizetési összeget beküldeni, igy a tartozás ujra felszaporodott. Felkérjük ezen elmaradt előfizetőinket sziveskedjenek a hátralékos lap előfizetési összeget haladéktalanul a kiadóhivatalnak beküldeni, mert ellenkező esetben a lapnak cimükre való küldését beszüntetjük.

Thurzó Károly, az aradi Koch Róbert.

(Egy aradi nyugalmazott vasutas pasztillái a tüdővész ellen. — Beszélgetés Thurzóval. — „Belepusztulok, ha nem adnak igazat nekem!“)

Megtudtam, hogy itt Aradon él egy *Thurzó* Károly nevü nyugalmazott vasutas, aki évek óta kisérletezik a tüdővész gyógyitása körül. A kisérleteknek pozitiv eredményeiről is beszéltek, söt olyan csodálatos varázserőről, amely Thurzó Károly medicinájában egy szerre megváltást és baktériumhalált jelent. Abban a riportsorozatban, ami itt következik, nem azt kell bebizonyitani, hogy Thurzónak igaza van. Erre az igazolásra vállalkozzék az orvos, vagy a vegyész. Mi csak arra vállalkozunk, hogy a közönségnek és az érdeklődőknek felhivjuk a figyelmét erre a különös, érdekes, fanatikus öregurra, aki *harminckét esztendeje töretlen energiával és áhitatos bizalommal keresi a t. b. c. gyógyitó-szerét*. Vitatkozzék a kissé fantasztikusnak látszó história pozitivumai fölött az orvostudomány: mi csak fotografáljunk.

A fotográfia ez: egy pult mögött, a Bul. Regele Ferdinándon (Boros Béni téren), a Vanicsek-házban, egy kis kenyér- és lisztbolt stelázsijai között: pipál egy öreg, borotvált arcu, házisapkás, jóságos tekintetü ur. Ez a termetre hatalmas, — ötvenkilenc esztendős ember Thurzó Károly, nyugalmazott vasuti távirász. Aradi ember. Azt mondja: „Az apám csizmadia volt, a nagyapám szürszabó, annak az apja paraszt. Én nem szégyenlem!“ (A kis boltban egy kedvesarcu asszony foglalatoskodik, Thurzóné. Baranyai származás, pécsi születés. Csöndesen méri ki a lisztet a kuncsaftoknak és a kenyeret is ugy szeli, ahogy Baranyában szokás, nem középről, hanem a végéről kanyarit. Rajongó szemekkel figyel az urára, aki igy beszél:)

— *Én ugy érzem, hogy az istentől is a tüdővész gyógyitására lettem elküldve.* Egész fiatalember voltam, amikor ezt a hivatást fölfödöztem magamban. Füveket kóstolgattam már 1887-ben. Mindenféle füvet, virág meg falevelet. — Mert én tudom, *hogy a gyógyszer és a megváltás a természetben van, a virágban, meg az ásványban.* Kérem, harminc évig kóstolgattam a leveleket és a füveket, a gyógyitásba belekergetett az asztmám is. Asztmatikus voltam. Két évvel ezelőtt *egy székudvari asszony beállitott hozzám azzal a ritka füvel, amit most a pasztilláimhoz használok.* Először megkóstoltam, aztán kipréseltem a levét és ugy ittam. Egyszer délután lefeküdtem, mire fölébredek: — három órát aludtam — érzem, *hogy nincsen asztmám.* Könnyen lélekzettem, nem köhögtem többet. Ma sem köhögök már.

— Budapestre küldtem fel vizsgálatra a füvet, vegyelemezték. Kiderült, hogy ötféle jótékony anyag van benne, minden jel arra mutatott — az összetétel miatt, — hogy inkább ásvány, mint növény! Ezer koronába került a vizsgálat, de megérte. Sok pénz ez kérem, mert engem is az a sors ért, ami minden magyar feltalálót, — *nincsen pénzem.* Egyszer aztán elmondottam az egészet *Kabdebó* György dr.-nak, a háziorvosomnak. Megmutattam neki a labdacsaimat, amit a feleségemmel együtt gyurtunk. Kipróbálta. *Azt mondotta, hogy megöli a baktériumokat.* Én én tudom, hogy megöli, mert bennem is megölte!

Megkértem Thurzót, mutassa meg a labdacsait. A pultról egy kis fehér, kerek skatulya kerül elő, sárga kreozot-porban a mogyorónagyságu labdacsok. Ezekkel a pasztillákkal akarja Thurzó megváltani a világot. A szemei ragyognak, megkinál egy ilyen kis labdacscsal. Megkóstolom. Savanykás, kesernyés ize van, minden gondolkodás nélkül — egy pohár borral — lehajtom.

— Most a Kabdebó dr. azt vizsgálja — mondja Thurzó — hogy behatol-e a sejtekbe ez a gyógyszer? Én hiszem, hogy be. Aztán: *csak orvosi rendeletre adok belőle, mert nem vagyok kuruzsló.* De adok önnek néhány cimet: *félig halott tuberkulotikusok ma már munkaképesek és életerősek ettől a kis labdacstól!*

A székudvari asszony csodálatos varázserejü füvében, — ki tudja — talán még nagyobb gyógyitó erő rejtőzködik, mint a Koch-féle oltásokban. Thurzó figyeli minden arcrebbenésemet, ugylátszik, ellenőrzi a gondolataimat. Ezzel bucsuzik:

— Uram, én egy életet áldoztam erre a medicinára! Benne van az igazság, a baktérium halála. Ha a tudósok nem adnak igazat nekem, belepusztulok! . . . Én meggyógyultam tőle és még hányan, rajtam kivül!

Elindulok és megkeresem a Thurzó-féle pasztillák gyógyultjait. Ha orvosi rendeletre szedik a gyógyszert, akkor lehet, hogy aradi feltaláló korszakos ötletéről van szó. Ha pedig nem: akkor is csodálattal szoritunk kezet az öreg Thurzóval, aki harminckét esztendeig füvet kóstolt — az emberiségért. Egy próféta lehet, a lisztes boltban . . . *(T. I.)*

Megváltozott a francia hangulat

(Hajlandóság a tárgyalásra. — Angol és holland tiltakozások.)

Párisból táviratozzák: Az Air Nouvelle külpolitikailag igen jól informált lap jelenti, hogy Párisban a kulisszák mögött közeljövőben tartandó tárgyalásokra készülnek. A lap szerint a francia kormány most már valamivel meg változott nézőpontok szerint fogja fel a helyzetet. Nincsen szó többé produktiv zálogokról, sem pedig Franciaország biztonságának védbástyáiról, hanem csak esetleg kötendő szerződések biztositékairól. A megszállás tervszerint ugyanolyan mértékben fog csökkenni, mint amilyen mértékben Németország hajlandó a tárgyalásokra. Ezt a felfogást igen magas helyről támogatják.

Dortmundból táviratozzák: A város megszállása után a francia csapatok a várostól negyven kilométerre levő *Hamm* felé igyekeznek. A Mannheim mellett levő Rajna kikötők megszállását a franciák kiterjesztették, átkeltek a Rajnán, megszállották a tuloldali kikötők vámhivatalait, a pályaudvarokat és a kémiai és egyéb gyárak helyiségeit katonai elszállásolásokra foglalták le.

Londonból jelentik: Az Ewening Standard tudni véli, hogy egy jogi okokkal támogatott angol tiltakozó jegyzéket intéztek a francia kormányhoz, amely elsősorban a hidfők közt levő területek francia megszállásával foglalkozik. Robert *Cecil* vidékén beszédet tartott egy gyülésen, a melyben azt hangoztatta, hogy el érkezett annak az ideje, amikor Franciaországnak meg kell mondani, hogy eddig és ne tovább.

— Nem engedhetjük meg azt, hogy egész Európát zürzavarba döntsék. Mi a béke mellett vagyunk és békét akarunk. — mondotta Robert Cecil — majd annak a nézetének adott kifejezést, hogy minél korábban utalják a kérdést a népszövetség elé, annál valószinübb a kielégitő végleges megoldás.

Berlinből táviratozzák: *Serge* a Kruppmüvek egyik igazgatója a német ipar birodalmi bizottságának a tagja, egy hirlapiró előtt kijelentette, hogy a német ipar mindig hajlandó volt és most is hajlandó közremüködni a lehetőség határain belül a jóvátétel megoldásában. A megoldás azonban csak olyan tárgyalásokon történhet, amelyeken Németország, mint egyenrangu fél vesz részt.

Amsterdamból jelenti a Wolff távirati iroda: Hollandia kormánya a francia kormánynál tiltakozott, hogy a francia és a belga zárlat belenyulik a rajnai hajózásba is, amely egyrészt sérti a rajnai hajózásra vonatkozó nemzetközi egyezményt, másrészt Hollandiának tetemes károkat okoz.

Londonból jelentik: Az angol lapok hosszu kommentárral közlik az angol kereskedelmi kamara tiltakozását a franciák Ruhrakciójával szemben, amelyben a kamara rámutat arra, hogy a megszállás sérelmes és kártékony hatásu az angol kereskedelemre. Egy képviselő meg is interpellálta *Bonar* Law miniszterelnököt ebben a kérdésben és a miniszterelnök azt válaszolta, hogy a Ruhrprobléma még nincsen megoldva és a kormány még Párisban tárgyalásokat folytat, hogy az angol nagyiparos érdekek a franciák akciója révén kárt ne szenvedjenek.

Párisból táviratozzák: *Poincaré* miniszterelnök *Degoutte* tábornokkal, a megszálló francia és belga csapatok főparancsnokával a hadügyminiszterrel és a munkaügyi miniszterrel hétfőn Brüszszelbe utazik. A Newyork Herald ugy tudja, hogy a belga fővárosban tartandó tanácskozásokon a versaillesi békeszerződés megváltoztatásáról lesz szó, *még pedig Németország hátrányára.*

Dorthmundból jelentik, hogy *Degoutte* tábornok cenzurarendeletet bocsájtott ki a megszállott területen levő mozikra, szinházakra és a sajtóra vonatkozólag. A rendelet példátlan szigorusággal tilt meg minden olyan gondolatközlést, amely a közrendet veszélyezteti, illetőleg, amely a megszálló hatóságok intézkedéseit és méltóságát csorbitja.

Ismeretlen betegségek.

(Jóslás harmine esztendőre. — „Mindenki annyit hisz belőle, amennyit akar.“)

(Az *Aradi Közlöny* berlini tudósitójától.) Négy évvel ezelőtt Berlinben egy finnországi gazdaember tünt fel, aki azt hiresztelte magáról, hogy az 1914. és 1918. évek között lejátszódott világeseményeket ő előre látta, sőt a dolgok további fejlődését is látja egé szen 1953-ig. D. von *Dryander* hit szónok, akit felkeresett a jövőbeláto ember, *Rittelmeyer* plébánoshoz utasitotta, aki arról ismeretes, hogy az okkultista tudományok egyik szorgalmas müvelője. Rittelmeyer azután társaságot hivott magához, amelynek tagjai között irók, tanárok, papok és hiszékeny hölgyek voltak. Ez utóbbiak között volt *Moltke* vezérezredes özvegye is, akinek a férje nagy szerepet játszott Németország katonai összeomlásánál. A társaság előtt el mondta azokat a vizióit, amelyeket 1907-ben élt át és 1913-ban ezekot el is mondotta sok embernek anélkül, hogy ezek hittek vol na jóslásainak. Az a tulvilági hang azonban, amely hozzászólott akkor, továbbüzte Krisztiániá ba, Stockholmba és Berlinbe. A német birodalom fővárosába az haj totta, hogy az uralkodót figyelmeztesse a bekövetkező háboru eseményeire. Akkor azonban *Johanson* Anton, — igy hivják a finn csodaembert, — nem juthatott be a császárhoz, hogy látomásait elmondhassa neki. 1914. májusában azután Krisztiánián és Stockholmon keresztül hazautazott hazájába.

És tényleg bekövetkeztek azután azok a szörnyüségek az euró pai kontinensen, amelyeket ő előre látott. 1917. szeptember 24-én német halászoknak levelet adott át, hogy azt a császáruknak továbbitsák. Levelet küldött, mert ő nem utazhatott oda személyesen. — A levél azonban ugylátszik elveszett. Johanson csak 1919-ben a német katasztrófa bekövetkezte után juthatott el ismét Berlinbe.

Annyit ténynek mondanak, hogy Johanson már 1914. előtt megmondotta, hogy a hatalmak a világháboruban miképpen fognak csoportosulni. Még azt is megjósolta, hogy Belgium lesz Németor ország koporsójának egyik szöge. Meglátta előre az ismeretlen beteg ség fellépését és az irországi forrongásokat. Akik a multra vonatkozó bekövetkezett jóslások után a Johanson-féle jövőre kiváncsiak, azt Karl *Röhrig* megirta egy röpiratban, amelyet most adtak ki Münchenben. Aki papirra vetette Johanson jóslásait, az is hozátette röpiratában, hogy: „mindenki any nyit higyjen belőle, amennyit akar“. Nagy vonásokban a követ kezőket jósolja Johanson:

A világháboruban, — 1925 kö zül — ki fog törni az angol—indiai háboru. Ez egy India északi részében kitört felkeléssel fog kez dődni. Irtózatos harcok lesznek ebben a háboruban, amelynek 25 millió ember lesz az áldozata. A vége az lesz, hogy az angolokat a szó szoros értelmében a tengerbe fogják kergetni és az indiaik lerázzák magukról az angol uralmat. Egyiptom és Afrika követni fogják India példáját. Amerika 5 nagy háborut fog átélni, ezek közül négy polgárháboru lesz és egy háboruja pedig egy kanadai mozga lomból kifolyólag következik be. 1930. körül francia—spanyol hábo ru lesz, amelynek a szintere Spanyolország lesz.

Németországban, különösen a délnyugati részében, állandóan for radalmi mozgalmak lesznek. — 1953-ig Johanson forradalmi moz galmakat lát még Angliában, Orosz országban, Ausztriában, Kinában és a tengerentuli gyarmatokon. Az utolsó háboru az 1953-ig terjedő időben a skandináviai félszigeten lesz. 1953. nyarán Franciaország Norvégiába és Oroszország Svédországba fog betörni. Mind a két háboru még ugyanebben az évben a skandináv államok kapitulációjával fog végződni.

A franciák győzelmében nagy szerepet fognak játszani hatalmas léghajóik, amelyeket pontosan le is ir Johanson. A léghajók három emeletből fognak állani és ezek hosszukás gázballonok lesznek, a melyek lefelé kisebbednek és drótsodronyokkal lesznek egymáshoz erősitve. Ezek a léghajók bombavetéseikkel példátlan pusztitást fognak véghezvinni.

Johanson pusztitó járványokat is látott vizióiban. A spanyol betegség és a tüdőpestis nagyszámu áldozatokat fognak követelni. Az angol—indiai háboru következmé nyeképpen fog fellépni egy ismeretlen betegség, amely ellen nincs gyógyszer. Különösen Oroszországban fognak sokan ennek a betegségnek áldozatául esni. A be tegség lefolyásában a beteg először megvakul, azután pedig meg fog bolondulni. A harmadik járványt a spanyol—francia háboru fogja magával hozni. Ez egy eddig ismeretlen tüdőbetegség lesz, a mely a föld népességének negyedrészét el fogja pusztitani.

Ezeket mondja Johanson Anton. Éppen nem vigasztaló az, amit mond. Egy vigasztaló mégis van a jóslásaiban, az, hogy jósolt és igy előre tudunk mindent, tehát jóelőre védekezhetünk a bekövetkezhető háboruk és betegségek el len.

— **Pályázat a gyermekkórház gondnoki állására.** A város vezetősége április elsejével nyilvános pályázatot hirdet a gyermekkórházban megüresedett kórházi gondnoki állásra.

EZ ARADI

*

Tyukliga.

Kérem, egész egyszerü házityu kokról van szó. Illetve: rendőrségi tyukokról. A rendőrség udvarán, hátul, egy fedett félszer alatt, tanyáznak ezek a rendőrségi tyukok egy négykerekü kosárban. Régi tyukok lehetnek, mert állandóan kosarat kapnak. Illetve az a baj, hogy nem állandóan. Éjszakára ezeket a tyukokat evakuálni kell, mert a kosár közbiztonsági szempontból szolgálatot teljesit. Ebben a kosárban szállitják be a magukkal tehetetlen aradi részegeket a rendőrségre. A tyukok soha ennyit nem költözködtek Aradon, mint mostanában. Sok a részeg kakas és kevés a józan tyuk.

Ma éjjel egy rendőri razzia egy idősebb asszonyt fogott el és szállitott be teljesen részegen a rendőrségre. Be akarták tolni, de nem engedett kitolni magával. Jól érezte magát a kosárban, alig lehetett kiemelni belőle. A kosaras asszony mohó ragaszkodását a kosarához rossz szemmel néztek a félszer alatt nagygyülésre összeverődött rendőrségi tyukok. Meg állapodtak abban, hogy küldöttségileg kérni fogják a kosár kizárólagos használatát és egyszersmind megalakitották az aradi tyukok antialkoholista ligáját.

Érdekes lenne, ha egyszer egy részeg tyukot találna a razzia az aradi hajnalban. Vajjon kikosaraznná a kosarat?... (*f. t.*)

Megnyilik az aradi tőzsde

(Érdeklődés az aradi értékpapirok iránt.)

Az aradi áru- és értéktőzsde megnyitása már csak napok kérdése, mert a megnyitás elől már elhárultak az utolsó akadályok is. A tőzsde megnyitásához a timisoarai (temesvári) kereskedelmi felügyelőség meg adta a hozzájárulását és a katonai parancsnokságnak sincsen kifogása a megnyitás ellen. Most már csak a tőzsde vezetőségén mulik, hogy melyik napon kezdődik meg a tőzsde élete. Az aradi bankok, amelyeknek a szava döntő a tőzsde kérdésében, eddig huzódoztak a megnyitástól, mert attól féltek, hogy az értékpapirok iránt nem lesz érdeklődés és az üzlettelenség miatt pár hét mulva ismét be kell majd zárni a tőzsdét.

A devizarendelet életbeléptetése óta teljesen megváltozott a helyzet. Több nagy aradi pénzintézet igen fontos tevékenységi körét veszitette el azáltal, hogy nem kapta meg a deviza kötésekhez az engedélyt. Kilátás van arra is, hogy az aradi közönség, amely eddig valutákba fektette felesleges pénzét, nagyobb érdeklődést fog ezután mutatni az aradi értékpapirok iránt. Az aradi pénzintézetek körében már napok óta folynak a megbeszélések a tőzsde megnyitásáról és ennek eredményeképen minden valószinüsége meg van annak, hogy a közeljövőben megnyilik az aradi áru- és értéktőzsde. Hogy a tőzsdén csak jogositott ügynökök, vagy pedig a bankok megbizottai is csinálhatnak kötéseket, azt még nem döntötték el és ebben a tekintetben az aradi tőzsde vezetősége a timisoarai tőzsde vezetőségéhez fog fordulni. Az igazolt tőzsdeügynököknek 25.000 lei kauciót kell letenniök.

Fiume önálló állam.

(Nem tartozik sem Jugoszláviához sem Olaszországhoz. — Abbáziát, Lovranát és Voloscát Fiuméhoz csatolják.)

Fiume sorsa öt évi bizonytalanság után végre eldőlt. Az a probléma, hogy miképpen szabályozzák Fiume közjogi helyzetét, éveken keresztül foglalkoztatta az olasz, a jugoszláv, sőt a magyar politikát is, mert ez a tengerparti város Magyarország gyöngye volt. *D'Annunzio* merész vállalkozása után, amely a világot fártaccompli elé állitotta, a két nagyhatalom a rapallói szerződésben rendezte a kérdést. A végrehajtás folyamata alatt azonban a fascisták kerültek uralomra és mindenki azt hitte, hogy *Mussolini* imperialista po litikája sutba dobja az egész szerződést. Nem igy történt. Mussolini kijelentette, hogy az olaszok folytatják a dalmát partok kiüritését. Pénteken és szombaton hagyták el az olasz csapatok a zónát is és — mint Budapestről jelentik — a ratifikált egyezményeket pénteken kölcsönösen kicserélték. Ezek értelmében az uj alkotmány életbe lépett és Fiume most már hivatalosan „Szabad kikötő állam, olasz fenhatóság alatt“. Abbázia, Lovrana, és Volosca fürdőhelyek egyelőre nem tartoznak Fiuméhoz, de a három község *Stanger* dr. képviselője utján kérést terjesztett az antant-misszió elé, hogy őket is csatolják az uj szabadállamhoz. A misszió vezetője kijelentette, hogy ez rövidesen meg is történik. A rapallói egyezmény egyik legfontosabb pontja, hogy mihelyt az olaszok a harmadik zónát kiüritették, a jugoszlávok kötelesek a *fiume-zágráb-budapesti* vonalon azonnal meginditani a közlekedést. Ez a magyar szempontból annyira fon tos intézkedés azonban még halasztást szenved, mert Fiume és Delnice között a pálya használhatatlan és jelenleg sok ezer munkás dolgozik a rendbehozatalán.

Abbázia, amely eddig halott város volt, az antant-misszió meg érkezése óta rendkivül felélénkült. Az összes szállodákat olasz névre keresztelve megnyitották. A volt Stefania-szálloda például Regina Elena nevet kapott. A rapallói egyezmény végrehajtása azonban nem jelenti az olasz-jugoszláv ellentétek elsimulását. A gyülölet tovább izzik a tömegekben. Jellemző, hogy a horvátok azon az uton, amelyen a harmadik zónát kiüritő olasz csapatoknak el kellett vonulni Jugoszlávia szineivel diszitett diadalkaput állitottak fel, ugy, hogy az olaszoknak ez alatt kellett áthaladniok.

Rómából jelentik: Az olasz csapatok folytatták Dalmáciában a harmadik zóna kiüritését. Szombaton elhagyták Zara-Vecchiot és Novigrádot, vasárnap Pazmán és Sale szigeteket, hétfőn Selvet, Melodat és Promidot. Ezzel az Adriai szerződés értelmében az első kiürités véget ért. Ma megkezdték a kiüritett terület elhatárolását és az olasz-jugoszláv határ kijelölését. Az utolsó kiürités, Uglian-sziget kiüritése szombaton lesz.

Sport.

— Az **Aradi Torna-Egyesület** vasárnap d. e. 10 órakor tartja meg rendes évi közgyülését a városháza disztermében

HIREK.

A Seidner-cég sikkasztója.

(Aradra hozták Haber Gézát.)

Haber Gézát, a *Seidner Bernát és Fiai* fatermelő-cég sikkasztóját, aki néhány héttel ezelőtt 16 ezer leijel megszökött, a timsoarai sziguranca letartóztatta. A sikkasztó tisztviselőt ma délután Aradra szállitották, ahol a rendőrség megkezdte kihallgatását. Haber beismerte, hogy a Seidner cég egyik ügyfelétől vette fel a pénzt, azután Bucurestibe szökött, ahol a teljes összeget elköltötte. Kihallgatása alatt egy érdekes esettel szaporodott Haber Géza bünlajstroma. Egy távirati értesités alapján kiderült, hogy Haber Bucurestiből Brassóba ment, ahol egy kereskedőhöz állott be könyvelőnek. Néhány napi müködése után a cég egy nagyobb pénzösszeget bizott rá, a mellyel Haber Géza hasonlóképpen megszökött. Brassóból Temesvárra ment, ahol valószinüleg ugyanilyen módon akart ujabb sikkasztást elkövetni, már ajánlkozott is temesvári cégekhez, azonban az ottani detektivek elejét vették Haber Géza további vállalkozásainak. A rendőrség nem tartja lehetetlennek, hogy Haber Gézának még több bün is terheli a lelkiismeretét.

— **Megkezdi müködését az egészségügyi főfelügyelőség.** Meg irta az Aradi Közlöny, hogy a legközelebbi napokban megkezdi az egészségügyi főfelügyelőség munkáját. Az aradi főfelügyelőségnél 60 tisztviselő fog dolgozni, akiknek egy része ma érkezett meg Aradra. Demián Aurél dr. főfelügyelő munkatársunknak kijelentette, hogy mivel a főfelügyelőség munkáját semmi sem akadályozza, mert a tisztviselők és az irodafelszerelések már megérkeztek és a főfelügyelőségnek helyiséget is sikerült szereznie, egyelőre a szabadkőmüvespálya alsó helyiségeiben, az elnöki, könyvelési és kórházi szakosztályok már a jövő hét elején megkezdik müködésüket. A többi szakosztályok az ezt követő napokon alakulnak meg.

— **Az angorai kormány ellenjavaslatai.** Angorából táviratozzák: Tegnap délután külön futár indult Konstantinápolyba a török ellenjavaslatokkal a lausannei békeszerződéstervezetre. Ha az ellenjavaslatokat elfogadják, akkor az angorai kormány bizottságot küld ki és közös egyetértéssel fogják megállapitani a békeszerződés uj tervezetét.

— **Választások a Lloydban.** Az aradi Lloyd-társulat tegnap tartotta meg ezidén első választmányi ülését, amelyen a megüresedett tisztségeket töltötték be. Sajnálattal vették tudomásul, hogy az elnökké megválasztott Adler Andor és az egyik alelnökké választott Fejér Gábor lemondottak tisztségükről. Igazgatónak Tenner Lászlót, titkárnak dr. Goldzieher Albertet, pénztárosnak Bechnitz Gábort és ügyésznek egyhangulag ismét dr. Schütz Henriket választották meg. A választmányi ülésen Goldschmidt Sándor alelnök elnökölt, aki egyelőre a társulat ügyeit is vezetni fogja, mert ugy döntöttek, hogy az elnöki és a második alelnöki tisztséget, amelyről a megválasztottak lemondottak, egyelőre nem töltik be. A Lloyd különben még ebben a hónapban nagyszabásu mulatságot fog rendezni uj helyisége alapja javára.

— **Megszünik a hadiállapot.** Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Megbizható helyről nyert információk szerint a hadizóna kiterjesztésére vonatkozó rendszabályok már csak rövid ideig maradnak fenn. Illetékes helyen hangsulyozzák, hogy belpolitikai szempontból nincs már szükség az ostromállapot fentartására, külpolitikai okokból pedig a határ védelmére kirendelt parancsnokokat már visszarendelték szolgálati helyeikre. (Rador.)

— **Magyar képviselők véres párbaja.** Budapestről táviratozzák: Gaál Gaszton volt nemzetgyülési elnök és dr. Dénes István nemzetgyülési képviselők egy a nemzetgyülésen történt incidens következtében ma véres kardpárbajt vivtak. A felek hatszor csaptak össze. A hetedik és egyszersmint leghevesebb összecsapásnál Gaál Gaszton a feje jobboldalán két sulyos vágást kapott, mire az orvosok megállapitották a harcképtelenségét és befejezettnek jelentették ki a párbajt. A felek nem békültek ki.

— **A dán semlegesség és az éhező német gyermekek.** *Nagyon keveset hallunk mostanában a dánokról. Ha valami harckedvelő nép lenne, inkább forogna a hire, de még a valutaháboru sem ragadta magával, annyira békés ország ez a Dánia. Most pedig riasztó távirat jelenti erről a csendes, békés országról: „Dánia megsértette a semlegességet!" Dán munkáscsaládok a ruhrvidéki német munkásgyermekeket magukhoz vették, ez a tény pedig ellentétben áll a semlegességgel. Tiltakoztak is ellene a dán kormánynál hivatalosan és az előirt formaságok betartásával. Ám a dán nép csendes és békeszerető, nem lehet kizökkenteni nyugalmából, nem is hallottuk válaszát eddig, amit a jegyzékre adott. Talán nem is adott. A dán segitőbizottság azonban, mint egy távirat jelenti, már határozott. Az eredetileg elvállalt ezer ruhrvidéki gyermek helyett kétezret visznek hazájukba utazni a dán munkások.*

— **Sasu miniszter nem fogadott egy küldöttséget.** Bucurestiből jelentik: Az élőállat-exportőrök tegnap küldöttségben kihallgatáson jelentkeztek Sasu kereskedelemügyi miniszternél. Egy memorandumot akartak átadni a kereskedelmi miniszternek, amelyben kérik, hogy az állat-export megszüntetésének terminusát tolja ki. Minthogy a kereskedelmi miniszter nem volt hajlandó a küldöttséget fogadni, a küldöttség elhatározta, hogy a memorandumot Bratianu Jonel miniszterelnöknek adja át. (Rador.)

— **Megszünt a semleges zóna Magyarország és Ausztria között.** Bécsből táviratozzák: Tegnap délután adták át a brennbergi szénbányatelep legfontosabb részét, az Ilona-bányát Magyarországnak az osztrák hatóságok és ezzel megszünt Ausztria és Magyarország között a semleges zóna és a nyugatmagyarországi határkérdés is teljesen tisztázódott.

— **Bőrönd áruk, uti készletek,** női ridikülök, sport-áruk, futballok, tenniszverők és labdák, játékáruk nagy választékban Hegedüs cégnél.

Háztulajdonos nem kötelezhető renoválásra

(Aradon ezer ház fenyeget bedőléssel.)

Mint az *Aradi Közlöny* megirta, Arad város épitészeti bizottsága legutóbbi ülésén azzal a javaslattal foglalkozott, hogy kötelezővé tegyék az összes háztulajdonosoknak, hogy házaikat szakértők által vizsgáltassák meg. Az utóbbi időben előforduló házbeomlások, amelyek közül egynek halálos szerencsétlenség volt a következménye, arra inditotta a város vezetőségét, hogy valami módot találjon a renoválások megkezdésére. A benyujtott ajánlat azonban az épitészeti bizottságban nem találkozott teljes helyeslésel, mert a lapok többsége belátta, hogy *renoválásra a háztulajdonosokat kényszeriteni nem lehet.* A bizottságban ugyanis szóba került az, hogy egyes háztulajdonosok a mindennapi kenyerükről is alig tudnak gondoskodni, nemhogy ezreket költhessenek házaik renoválására. Az ülésen végleges döntésre nem került sor, hanem ugy határoztak, hogy a legközelebbi épitészeti bizottság ülésére a bizottság minden tagja javaslatot nyujt be és a legelőnyösebbnek talált javaslatot fogadják el.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa ma beszélgetést folytatott *Freund* városi épitésszel, aki kijelentette, hogy Aradon több, mint ezer olyan ház van, amely sürgős javitásra szorul. Ezek a házak olyan állapotban vannak, hogy minden percben bedőléssel fenyegetnek. A renoválásukra tehát sürgősen szükség van. Ha a háztulajdonosok anyagi helyzete nem engedi meg a rozoga épületek javitását, más módot kell találni, hogy az ilyen házban lakók mentve legyenek a beomlás katasztrófájától. Meglehetősen primitiv, de olcsó és könnyen keresztülvihető módja volna a házbedőlések megakadályozásának a gerendákkal való alátámasztás. Ha a háztulajdonos nem képes áldozni házának renoválására, arra kényszeriteni lehet minden bedőléssel fenyegető ház tulajdonosát, hogy a szerencsétlenség megakadályozására ideiglenesen gerendákkal támassza alá a roskadozó falakat.

— **A körösvölgyi takarékpénztár is megkapta az engedélyt a valuta vásárlására.** *Az aradi pénzintézetek közül ujabban a Körösvölgyi Takarékpénztár és Kereskedelmi Részvénytársaság is megkapta az autorizációt az effektiv valuták vételére és eladására az aradi devizaellenőrző hivataltól, egy hogy a mai naptól kezdve a Körösvölgyi Takarékpénztár tovább folytatja ezirányu tevékenységét.*

— **Katonai tüzoltó-század Aradon.** A hadügyminiszteriumból ma értesités érkezett Aradváros vezetőségéhez, melyben a hadügyminiszter értesiti a várost, hogy a katonaság szivesen felállit egy tüzoltó-századot, melyet szakszerüen kiképeznének és amely átvenné a tüzbiztonsági intézményt. A városnak ezért évi 300 ezer leit kellene évenként fizetni a miniszteriumba. Ez az összeg jóval kisebb, mint amennyibe a városi tüzoltóság kerül, azonban a városi tüzoltóság kitünően képzett és hivatása magaslatán áll, mig a katonaságnál, ahol a legénység állandóan változik, nem lehetne ilyen szakképzett tüzoltóságot teremteni. A városi tanács legközelebbi ülésén vitatja meg a hadügyminiszter ajánlatát.

— **Kultuszadó felszólamlás.** Az aradi izr. hitközség tagjaira f. évre megállapitott kultuszadó ellen beérkezett irásbeli felszólamlások f. hó 11-én, vasárnap d. e. 11 órakor kerülnek tárgyalásra a templomépületi tanácsteremben müködő bizottság által. Erről az érdekelteket azzal értesitem, hogy a tárgyalásnál irásbeli felszólamlásukat szóbelileg is támogathatják. Aradon, 1923. évi március hó 9. Fodor Gyula, az adófelszólamlási bizottság elnöke.

— **Haladás előadás** ma este a Kulturpalota fütött nagytermében.

— **Pászkaliszt eladás és pászka megrendelés.** Az aradi izr. hitközség által pászkasütéshez beszerzett finom fehér lisztből fennmaradt készletet a hitközség t. tagjainak önköltségén rendelkezésére bocsátjuk. Előjegyzések a hitközségi irodában eszközlendők. Felkérjük t. tagjainkat, hogy pászkautalványaikat a jövő hét folyamán saját érdekükben a hitközségi irodában váltsák ki, mert ellenesetben pászkaszükségletüket nem garantálhatjuk. Az elöljáróság.

— **Bohémia népe,** a távozó Karnevál hercegnek leghűségesebb alattvalói, bucsuztják szezónzáró mulatságukban Karnevált. Vasárnap este tiz órakor az aradi szintársulat rendezi a haldokló farsang utolsó mulatságát, amely az előjelekből itélve méltó lesz ennek a pazar szezónnak befejezéséhez. Pompásnál-pompásab magánszámok, Balogh Böske Helga Noerisson táncparódiája, szinpompás és káprázatos karneváli felvonulás, szinésznő-árverés és káposztaleves-zsur, azok az attrakciók, amelyek a szinészbál emlékét soká feledhetetlenné teszik az azon résztvevők emlékében.

— **Kinek kell lakás?** Az aradi lakásbérbeadóhivatal pályázatot hirdet négy üres, illetőleg megüresedő lakásra. A kérvényeket ezekre március 13-ig lehet a lakáshivatalhoz benyujtani. A Strada Sava Raicu (György-utca) 21. szám alatt Bolezni Károly házában, Ferenczy Sándor volt lakása. A Strada Stal Dimitrie 4. sz. alatt egy 1 szoba konyhás lakás, amelybe Bakos György jogtalanul, a hivatal közbenjárása nélkül költözött be. A Strada Tribunul Dobro (Boczkó-utca) 6. egy 2 szobás lakás és egy üzlethelyiség amelybe Gerő Henrik költözött be jogosulatlanul és ezért onnan ki kell költöznie. A Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca) 47. szám alatt pedig egy butorozott szoba üresedett meg.

— **Kicsi kis polgártársak!** Elég volt a türésből! Szenvedtünk egész farsang alatt, mert a nagyok minket, mig ők bálba mentek egyedül hagytak otthon. Most rajtunk a sor kis polgártársak. De mutassa meg, hogy mi elnézők vagyunk velük szemben, mert mi elvisszük őket a mi mulatságunkra amit csakis a mi részünkre rendez a Fehér Keresztben vasárnap délután 4 órakor a „Gyermekfelruházó egylet" Meglássátok lesz ott mese, tánc, vasorru bába és dobostorta elég. Futballt most nem kell magatokkal hozni. Több el. isk. tanuló.

„Ferante Nápoly hóhéra" Dorian-film. Főszerepben Paul Wegener és Lydia Salmanova. :: Ma szombaton az Apolloban.

— **Interpelláció Tangó miatt.** Budapestről táviratozzák: A nemzetgyülés mai ülésén Haller István sürgős interpellációt terjesztett elő Tango Egisto karmesternek a budapesti Operához való visszaszerződtetése ügyében. Tango Egistot azzal vádolták meg, hogy a magyarságot több izben kijelentéseiben lekicsinyelte és ezért kellett távoznia a budapesti Opera karmesteri székéből.

— **Arca, keze a hidegtől többé ki nem pállik,** mert az ellen Kaiser-Borax biztosan beválik.

Irodalom, müvészet

* **A szinház müsora.** Szombat d. u.: Nagymama. Este: Svihákok. A. bérlet. Vasárnap d. u.: Rózsika lelkem. Este: Szinész-bál a Központi-szálló összes termeiben.

* **Ifjuságí előadást tart** szombaton délután a szinház s a Nagymama kerül szinre. Az ifjuságí előadáson a diákság teljes számban vesz részt.

* **Mérsékelt helyárak** mellett kerül szinre vasárnap délután a mult héten bemutatott és nagy sikert aratott operett, a Rózsika lelkem. Ez alkalommal kerül először délutáni előadásban szinre a darab s a főszerepet most is a premier szereplői játszák. Az előadás kivételesen három órakor veszi kezdetét. — A Hazudik a muzsikaszó vasárnap délután fél hat órai kezdettel kerül szinre.

* **Nagy Géza fényképész müterme** állandóan d. e. 9-től d. u. 6 óráig (vasárnap és ünnepnapokon is) a közönség rendelkezésére áll. Müterem: Arad, Bul. Reg. Maria (v. Andrássy-ut) 22. sz., földszint, megyeházzal szemben.

* **Pataky Sándor két festménye.** A kiváló aradi akvarell-müvész, Pataky Sándor két nagyszabásu olajfestménye látható a Butorszövetkezet kirakatában. Az egyik „Olvadás a radnai völgyben" cimet viseli. Nagy tájkép, telve erővel és lendülettel. Az aradi müvész egyik legsikerültebb alkotása ez a tájkép, a mely már sokaknak feltünt. A másik festmény cime „Tarlózás." Lágy, meleg tónus ömlik el a képen, amelynek minden egyes vonala és szine harmóniába ömlik. A két alak mozgalmassága és a ragyogó napfény vibrálása a müvész kvalitásait dicsérik.

* **Steinitzer és Török fényképészeti szalonja** Bul. Reg. Maria No. 16., a Pannonia szállodával szemben, nyitva van reggel 9 órától (a déli órák alatt is) este fél 7 óráig.

* **Aradi müvész Hollandiában.** Barabás Márton festőmüvész, akit joggal nevezhetünk aradinak, most zárta le oradea-marei (nagyváradi) kiállitását, amely erkölcsileg anyagilag egyaránt fényesen sikerült. A fiatal müvész azonban nem áll meg fejlődése mostani stációján, hanem tovább akarja magát képezni. Ezért április hónap elején Hollandiába utazik, ahol huzamosabb ideig szándékozik tartózkodni.

* **Váljunk vagy ne váljunk?** Minden férj és feleség megkapja erre a kérdésre a választ, ha elolvassa a Szinházi Élet most megjelent Válóperes hölgy számát. Incze Sándor hetilapja bő beszámolót hoz a Magyar szinház szenzációs sikerü ujdonságáról Vajda Ernő uj darabjáról; Rengeteg fotografia, Szenes Béla ötletes krokija, érdekes riportok, cikkek, intimitások, rajzok, gazdag zene, mozi, könyv, mükedvelő, képzőmüvészet rovat, egy teljes szindarab még az uj Szinházi Életben. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körut 29.

Közgazdaság.

A valutapinc.

Aradi valutaárak. (Március 9.) Budapest belföldi 17.50, külföldi 13.50, Berlin 0.01.20, Bécs 330, Prága 6.40.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Március 9.) *Kifizetések:* Páris 1316, Berlin 116, London 1020, Nevyork 218, Milano 1040, Zürich 41, Bécs 31 háromnegyed, Prága 650, Budapest 775. *Valuták:* Napoleon 815—25, márka 155—158, léva 115—120, angol font 995—1005, francia frank 1360—1370, lira 1010—1020, drachma 280—300, dinár 208—215, dollár 214—16, lengyel márka 57—60, osztrák korona 30—31½, magyar korona 7—7.15, csehszlovák korona 620—630.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Március 9. Napoleon 11000, angol font 13980—14280, dollár 2975—3050, francia frank 180—190, osztrák korona 0.04.20-4.40, *lei 14—15* szokol 88.50-92.50, sváici frank 555—575, dinár 30.50-32.50, lengyel márka 0.0576-775, léva 18—19, hollandi forint 1175-1215, márka 0.15—17, lira 141.50-147.50.

Zürichi nyitás. (Március 9.) Berlin 0.0260, Newyork 535.75, London 2519, Páris 32.45, Milano 25.50, Prága 15.9250, Budapest 0.1775, Belgrád 5.55, Bucuresti 2.55, Varsó 0.0120, Bécs 0.007475, bélyegzett 0.0075.

Zürichi zárlat. (Március 9.) Berlin 0.0257, Amsterdam 211.95, Newyork 535.75, London 2519, Páris 32.32, Milano 25.50, Prága 1592.50, Budapest 0.17.50, Belgrád 5.50, *Bucuresti 2.55,* Varsó 0.01.20, Bécs 0.007425, bélyegzett 0.0075.

Bécsi hivatalos árfolyamok. (Március 9.) Prága 2125, Belgrád 735, Budapest 23.30, Varsó 1.65, Milano 3410, Bucurest 335, London 335250, Newyork 71400, Páris 4300, Zürich 13325, Berlin 3.60.

— **Részvényaláirási felhivás! A Lloyd-bank és kereskedelmi részvénytársaság Temesvár az 1923. március hó 11-én d. e. 11 órakor tartandó közgyülésén alaptőkéjét a pénzügyminiszteriumnak 238622—923. számu engedélye alapján 2.250.000 leire, majd pedig az ezen közgyülésen előterjesztendő javaslat értelmében 2.250.000 leiről 5.000.000 leire emeli fel. Ily módon minden régi 1 drb. részvény után 9 drb. uj részvény engedtetik át a régi részvényeseknek, minden uj részvény után fizetendő 60 lei plus 10 lei költség ellenében. Az uj részvények jegyzése f. hó 11-ig eszközlendő és azok a folyó üzleti év nyereségében már részesedni fognak. Directiunea Institutului: Lloyd Banca si Societate Comerciala Pe Actiuni.**

— **Hetipiac — esőben.** A mai hetipiac a csunya esős idő miatt lanyha volt. Kevés kinálat mellett, a vásárló kedv sem volt élénk és ezért az árak szilárdak voltak. A gabonapiacon az árak a következőképen alakultak: kukorica 320—340, árpa 310—330, rozs 320—330, korpa 240—260, lei métermázsánként. Az élőállatpiacon az árak jelentéktelenül estek, a marha 7—10, a borju 11—14, a sertés 34—38 lei volt kilogrammonként élősulyban.

Arad — a szép tervek városa.

(Villa-rész a városligeti tó helyén. — A város belterületének meghosszabbitása.)

A város vezetősége nemrégiben felhivást bocsájtott ki, amelyben arra szólitotta fel a város polgárait, hogy akiknek jogcimük van reá, jelentkezzenek ha olcsó telekhez akarnak jutni. Majdnem ezer igénylő jelentkezett, akik kötelezőleg kijelentették, hogy a kapott telken három éven belül házat épitenek. A telekeladási akcióval kapcsolatban a város mérnöki hivatala igen érdekes és figyelemreméltó tervet dolgozott ki. A terv szerint, ha az a megvalósulás stádiumába jut, a Béla-tér és a vasuti állomástól befelé vezető ut környéke végre rendezve lenne. A városrendészeti elv vezeti a hivatalt, amikor tervbe vette a város belterületének meghosszabbitását egészen az indóházig. A városligeti tavat betömnék és a ligetet egészen a Str. Mocioni (Orczy-utcáig) házhelyeknek hasitanák ki. Igy azután a tulajdonképeni liget a ligeti kioszknál kezdődnék. A ligetből kihasitott területet a város villatelkeknek adná el, még pedig huszon öt villa építésére. Természetesen a betömött városligeti tó helyén is villák épülnének. A Holtmaros csatornáját a föld alatt, azaz beboltozottan vezetnék tovább. Kiszámithatatlanul sokat nyerne Arad közegészségügye és városszépészeti szempontból is igen fidvös volna, ha különösen a tervnek a Holtmarosra vonatkozó része valóra válnék.

A CFR. kerületi vasutigazgatóságának épülete mögött levő érsége n és a volt Mittelmann-féle gyár helyén négy hatalmas épülettömb épülne. A négy épülettömböt ötven házhelyre osztották fel, még pedig ugy, hogy az utcákkal elválasztott épületrészek minden oldalán külső front lenne. Különösen nagyszabásu lenne az az épületcsoport, amely a vasutigazgatóság palotája mögött épülne. Itt a front azonban nem a viadukt felé jutó utra jutna közvetlenül, mert az uttest és az épületcsoport között egy körülbelül harminc méter széles park létesülne, ami szépészeti szempontból igen előnyös képet adna a város bejáratának.

A ligeti rész és a házcsoportok között két középületnek is jutna hely. A Dengl-házzal szemben a ligeti fronton az aradi reáliskola épulete épülne, az ellenkező oldalon pedig a fa- és fémipari iskola épülete. A terv befejező része szerint a volt honvédhuszárlaktanyával szemben lévő területen, az Astra- és Textilgyárak telkei között is egy hosszu villasor épülne. A helyes megoldás azonban erre a részre nézve az volna, ha itt a gyárak tisztviselői és munkásai részére lakóházakat épitenének, akik szivesen laknának idekint, mig a város belterületén sok lakás felszabadulna és a belső terület lakáshiányán segitenének vele.

A terv szép és értékes és annak a kivitelére tényleg szükség is volna. De mi attól félünk, hogy a terv ből nem fog sok valóra válni és Arad marad továbbra is a tervek városa. Mennyi minden kellene itt és mennyi mindent terveztek itt az utóbbi esztendőkben, de az életrevaló, szebbnél-szebb tervek közül eddig egy sem vált valóra.

Mozi.

* **Ferante, Nápoly hóhéra,** történelmi regény hét felvonásban; irta és rendezte Paul Wegener, főszereplők Paul Wegener és Lydia Salmanova, szombaton kerül először szinre az Apollóban. A világhires Dorian-filmen a történelem legkegyetlenebb zsarnokát ismerjük meg, akit kegyetlenkedéseinek árnyéka üldöz s mindig ujabb rémtettekre kényszerit. Gonozságában szinte fantasztikus nagyságot ér el, mégnem neki is utjába kerül a nő, aki meginditja a lavinát, amely végül is eltünteti a vérszomjas zsarnokot.

* **Ő, a vidám, a nagyszerü komikus** szombaton beköszönt az Urániába s öt pompás vigjátékon át igazán feledhetetlen estét rendez a közönségnek. Abban a hatalmas versenyben, amelyben a modern filmművészet olyan nagyszerü szinészei, mint Chaplin és Fatty versengenek a publikum kegyeiért, az utóbbi időkben Ő is az első sorokba jutott fel. Az öt pompás bohózat — Ő mint igazi szerelmes, Ő, az előkelő helyen züllő, Ő mint konyhafő, Szellem és sport, Bradfer Hercules féltékenysége — szombaton és vasárnap kerül előadásra az Urániában.

* **A koronázási filmet** mutatja be a jövő héten az Apolló. A monumentális film, amely kétségtelenül a közelmult idők mondhatni legnevezetesebb eseményeit örökiti meg, hü képben adja vissza az alba-iuliai koronázás minden pompáját és fényét, valamint a ragyogó és nagyszabásu bucuresti koronázó-ünnepek valamennyi érdekes és jelentős fázisát.

„ORIENT" szövet és selyem :: nagyáruház :: Közli, hogy fátyol és muszlin harisnyák, gyermek harisnyák, kesztyük óriási választékban raktárra érkeztek.
Bulv. Regina Maria No. 18. (Salacz-utca) sarok. 1952

Brilliánsárut, gyöngyöt, platinát, arany és ezüst árukat és hamis fogsorokat magas áron veszek: Kun ékszerész, Arad.

Alarcos rablótámadás.

(Nyilt utcán elraboltak tíz millió márkát.)

Berlinből jelentik: Páratlan vak merőséggel végrehajtott rablótámadás foglalkoztatja a rendőrséget. Csak nemrégiben adtunk hírt róla, hogy álarcos rablók egy berlini postahivatalt raboltak ki rövid del postazárás előtt, most fényes nappal raboltak el ugyancsak álarcos rablók egy tíz és félmilliós pénzeszsákot. Az eset Niederschöneweidén, Berlinnek egyik elővárosában nyilt utcán játszódott le. A niederschöneweideni Darmstädter bank két bankszolgával egy közeli gyárba tíz és fél millió márkát küldött. A bankszolgák hátizsákokban vitték a pénzt. Utközben egy hidon kellett áthaladniok. A hidon két kerékpáros állott hátal feléjük fordulva, látszólag a biciklikkel voltak elfoglalva. Alig értek azonban a bankszolgák közelükbe, midőn a biciklisták hirtelen megfordultak. Arcukon fekete álarc volt. Az első meglepetéstől még jóformán magukhoz sem tértek azonban a bankszolgák közelükcső meredt mellük felé. A halálos fenyegetésre fürniök kellett, hogy a hátizsákot, amelyben a tíz és fél millió márka volt erőszakkal lerángassák válaikról. A következő pillanatban már Neukölln irányában bicikliztek el a vakmerő rablók. Egy harmadik álarcos rabló a híd másik végén elvonulásukat fedezte. Alig ocsudtak fel a bankszolgák a hirtelen támadás ijedelméből, nyomban revolvereik után nyúltak és a menekülő rablók után lőttek, anélkül, hogy megtudták volna sebesíteni őket. Nyomban alarmirozták a rendőrséget is, amely két millió márkát tüzött ki a rablók nyomravezetőinek. — Roppant megnehezíti a nyomozást az a tény, hogy a rablók álarcban voltak és így semmiféle támpont sincs, amiből következtetni lehet ne a rablók kilétére.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.
Cenzurat:
IOAN NICHIN.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

Miért sok a patkány aradon?

Az „Aradi Közlöny" mai számában megjelent „Patkányveszedelem" cimü cikkre vonatkozólag szükségesnek tartjuk e helyen megállapitani, hogy Aradon a patkányok oly nagy mértékben elszaporodtak, a közönség az oka, mert ott, ahol patkány van, nem áldoz semmit azok kiirtására. Számos levéllel, sok megrendeléssel igazoljuk, hogy nemcsak Aradon, hanem egész Romániában kitünő patkányirtó szereink közismertek, ahol azokat elhelyezzük, a patkányok 24 órán belül kipusztulnak. 1264

Arad, 1923. március 9.

MATTEINE patkányirtó-vállalat
Arad, Bul. Regele Ferdinand (Boros Beni-tér) 25.

Köszönetnyilvánitás.

Mindazon ismerőseinknek, jóbarátainknak, kartársaknak, egyesületeknek, ugyszintén azok t. Képviselőinek, kik felejthetetlen halottunk:

Gellényi Gézáné,
szül. Vámosy Rózsika

ravatalára koszorut, illetve virágot helyeztek, temetésén megjelentek, vagy mély gyászunkban való részvétüknek, fájdalmunk enyhitésére nemes jóakarattól indittatva egyébkent adtak kifejezést, ez uton mondunk hálás köszönetet.

Arad, 1928. március 10.

1262 Gellényi-Vámosy család.

Apró hirdetések

Vétel és eladás.

FÉRFI RUHÁK, ezüst kanalak, vitrinbe, ezüst alá arany és cérna kötött teritők, antik pohár, cizelált poharak, kép, disztárgyak, kézimunkák stb. eladó. Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. sz. I. em. jobb. 1000

TÖLGYSZŐLŐKARÓT 7' hosszban, vilamosvasuton bérmentve bárhová szállit „Fatermelő" Radna 9. 1255

ELADÓ Ruszton-gyártmányu cséplőgarnitura teljes feiszereléssel, uj szijazattal jó állapotban. Török Márton, Tornea (Tornya.) 1242

RONGYOT megvételre keresünk. Cim a kiadóban. 1000

KÉT fehér ruha szekrény, toilett, irróasztal, olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1261

GYÖNYÖRÜ perzsamintáju, kifogástalan 3×4 méteres axminszter-szőnyeg 14 ezer leiért eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13009

MOZGÓSZINHÁZ, komplect felszerelés, géppel, villanymotorral, vászonnal, zongorával együtt, kifogástalan, üzemképes, más vállalat miatt, rendkivül olcsón eladó. Megbizott „Argus" Strada Eminescu (Deák F.-utca) 1. 13416

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghivásra kiutazunk. Szépmüvészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

URISZOBA vadonatuj, elegáns, angol klub bőrgarniturával eladó. „Salon Artistique" (Fischer Eliz-palota.) 13576

KITÜNŐ ÜZLETI KÖNYVEK, IRODAI CIKKEK és olcsó hangjegyek Kerpelnél. 13625

EGY szép ebédlő két nagy fotelal, egy kerti garnitura eladó. Aradul-Nou (Uj-Arad) Templom-utca első emeletes ház, jobbra. 1241

ANTIK vitrin és két lovaglónyereg eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13009

MEGVÉTELRE KERESEK kisebb, vagy nagyobb, teljesen jókarban levő vendéglői berendezést. Ajánlatokat leltár és ár megjelöléssel a kiadóhivatal továbbit. 1246

SZÁZ HEKTÓ finom ó bort vennék, csak termelőtől. Malligánd fok és ár közlendő. Cim a kiadóban. 1247

Különféle.

PERZSASZŐNYEG szövő tanfolyam kezdődik a korcsolya kioszkban. Beiratkozni egész nap lehet ott és Weisz és Benjaminnál. 1238

EZERJÓFŰ gyomorelixir, páratlan hatásu szer gyomor és bélbántalmak, étvágytalanság, hányinger, felfuvottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógyszertár Aradon. 10831

BRILLIANS KÖVEKET,
ARANY ES EZUST TARGYAKAT
platinát legmagasabb áron vesz: 18075
Hirsch Jenő, ékszerész Str. Metianu (Ferray-u.) és Str. Barițiu (Rákóczy-u.) sarkán.

Értesités.

Az Aradi Vendéglősök Szikviz és Syphonfejgyára Részv. Társ. felszámolás alatt

értesiti a t. részvényeseket, hogy az egész részvények darabját 350 Lei összegben,
ötöd részvények darabját 70 Lei összegben
fizeti ki minden nap délután 3—6 óra közti időben 18078

Szücs F. Vilmosnál,
Aradon, Str. Alexandri (Salacz-utca) 3. sz., I. em.

Golyós-csapágyat cséplőhöz--autóhoz
precizen javit: 1232
Peschl, Bucuresti, Strada Lipscani No 21.

Uri divat
és cipőszakmában
szakképzett, több évi fővárosi gyakorlattal biró, szervezőképes kereskedelmi alkalmazott és kirakatrendező március 15-re állást keres. Megkereséseket: „Agilis" jeligére Târgu-Mureș (marosvásárhelyi) főpostára postrestante kérek. 1257

Egyedüli közvetlen hajójárat CONSTANTA és NEW-YORK között a

FABRE-LINE

FRANCIA HAJOSTARSASAG HAJOJARATAI REVEN
Bucuresti, Pasagiul Comediei (Calei Victoriei No. 42)

Vesztegzár nélkül

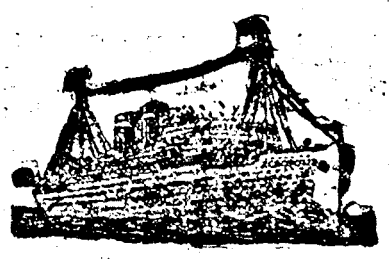

Áthajózás nélkül

884

Van szerencsénk tudomására hozni a n. é. Amerikába utazni szándékozó közönségnek, hogy **február 22-én** megkezdődött az amerikai konzulátus láttamozásával ellátandó utlevelek bejegyzése és akiknek az alábbi okmányaik meg vannak, küldjék be azokat a fenti cimre, miután mi is foglalkozunk amerikai vizumok megszerzésével: 1) Születési bizonyitvány. 2) Erkölcsi bizonyitvány, amelyben föl kell hogy legyen tüntetve, hogy mióta tartózkodik abban a községben, ahonnan elindul. 3) Egy amerikai rokonának igazoló irata. 4) Hat fénykép. 5) A beltügyminiszterium utlevele.

Az utlevelek láttamozása 1923. május 22-én kezdődik. Társaságunk hajói állandó áthajózás nélküli rendes járatokat tartanak fön Constanta és New-York között. Kérjen prospektust

Prima száraz tüzifa és faszén olcsón kapható: „Körösvölgyi tüzifa és széntelep" Str. Badea Cartai (Angyal-utca) I. sz

Apró hirdetések.

Levelezés.

HÖLGYEIM, melyik urinő óhajt velem ösmeretséget kötni, annak minden kívánságát teljesitem. Leveleket „Boldog percek" jeligére a kiadóba e lapban jelezve kérem. 1265

Alkalmazás.

JÓLFŐZŐ szakácsnő jó bizonyitvánnyal felvétetik. Cim a kiadóban. 4000

VARRÓNŐK állandó jövedelmező munkára felvétetnek. Ajánlatok Kelet hirlapiroda. 13075

BICIKLIZNI TUDÓ nagyobb kifutó fiu vagy bolti szolga jobb fizetéssel azonnal elvétetik Cim a kiadóhivatalban. 13356

KIFUTÓ FIU (14—16 éves) azonnal felvétetik Klein Miksa Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 8. 1258

PERFEKT német és magyar gépiró levelezőnő felvétetik jó fizetéssel Funkelstein József cégnél, Strada Moise Nicoara 1. 13075

KERESÜNK azonnali belépésre irodai gyakorlattal rendelkező jóirásu fiatalembert, ki a román nyelvet szóban és irásban is birja. Irásbeli ajánlatok beadandók: Seidner Bernát és Fia fatermelő céghez Arad, Strada Bucur (Eötvös-utca) 13. 1256

KIFUTÓFIU azonnal felvétetik Gábor csokoládégyár Strada Pescarului (Thököly Imre-utca) 1. 13075

Ingatlan.

MAGÁNHÁZ Strada Oituz (Illés-utca) 38b) adómentes, villaszerü elfoglalható lakással folyó hó 16-án péntek délután 5 órakor az „Uranus" helyiségében (főpostával szemben) nyilvánosan eladatik. Megtekinthető délutánonként. Kikiáltási ár 150.000 lei. Feltételek az Uranusnál. 13009

STRADA COASEI (Kasza-utca) 23. számu ház 754 □-öl telekkel eladó. 1260

STRADA EPISCOPUL (Magyar-utcában) sarokház üzlethelyiséggel, 2 szobás lakással 260 ezer leiért eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13009

BÁNÁTBAN 82 holdas prima birtok élő és holt felszerelésekkel sürgősen eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13009

KERESEK megbizóim részére bérházakat, magánházakat, kisebb házakat, földeket, szőlőket, üzleteket. Komoly vevőim vannak. Haász-iroda Str. Românului (Zrinyi-utca) 6. 13518

FÖLDSZINTES ház 4 szobás lakással, vizvezetékkel, 150.000 Leiért. — Belvárosi ház 4 szobás, fürdőszobás lakással, kerttel 280.000 Leiért. — Emeletes bérház forgalmas utvonalon 400 ezer Leiért — Kertes bérház 2 szobás lakással 140 ezer Leiért. — Ház füszerüzlettel, 2 szobás lakással 120 ezer Leiért. — Ház füszerüzlettel, korcsmával, 2 szobás lakással 150 ezer Leiért. — Sarok bérház füszerüzlettel, poharazással, 2 szobás lakással 265 ezer Leiért. — Három üzlet a főtér közelében, 1 üzlet a főtéren eladók. Haász-iroda, Str. Românului (Zrinyi-utca) 6. 13518

Uzletek.

ÜZLET berendezéssel, hozzátartozó egy szobával Strada Bratianu (Weitzer-utcában 40.000 leiért eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13009

FÜSZERKERESKEDÉS kitünő forgalmu három utcára nyiló kirakatokkal, italméréssel, áruval, kivándorlás miatt sürgősen eladó. Cim a kiadóban. 1263

EGY jóforgalmu elárusitó bódé elutazás miatt sürgősen eladó. Érdeklődni Strada Russu (Lujza-u.) 8. házmesternél. 13355

Apróhirdetéseket lásd a 7-ik oldalon

Apróhirdetéseket lásd a 7-ik oldalon

Cassa de Pastrare Societate P. A. din Şiria. — Világosi Takarékpénztár R.-T.

CONVOCARE.

Cassa De Pastrare S. P. A. din Şiria i-si va ţinea la 18. Martie 1923. la 11 oarele a. m. in locurile proprii

a XIX-a adunare generală ordinară

la care st. acţionarii sunt invitaţi prin acesta a lua parte.

OBIECTE:

1. Alegerea a doui membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcţiunei şi comitetul de supraveghere, prezentarea bilanţului pe anul 1922. şi propunerea distribuirei profitului curat. Darea absolutorului pe 1922.
3. In înţelesul §. 59. a statutelor noastră înplinirea locului pe sase anii a unui director, care iese din directiune prin sortare.
4. Completarea comitetului de supraveghere pe durata de 2 ani.
5. Modificarea §-lor 3., 6., 49., 59., 67., 70. şi 86. din statute.
6. Statorirea dotaţiunei membrilor din comitetul de supraveghere pe anul 1923.
7. Procură pentru conziliul de administraţie, că să poată rezolvă in sfera sa de activitate eventualele schimbări dorite de tribunalul ca judecatoria comercială.
8. Pertractarea propunerilor sosite la timpul fixat în §-ul 54. din statutelor.

Şiria, la 3. Martie 1923.

DIRECŢIUNEA.

Nota: Drept de vot au acei acţionari ascaror acţii au fost trecute pe numele lor in registrele de acţii a societăţii cel puţin cu 15 zile inainte de adunarea generală şi au depus in depozit la cassa institutuiui acţiile ori reversul despre elocarea lor la alte bănci, cel puţin cu o zi înainte de adunarea generală.

MEGHIVÓ.

A Világosi Takarékpénztár Részvénytársaság 1923. évi március hó 18-án délelőtt 11 órakor, saját helyiségében tartja meg

XIX. évi rendes közgyülését

melyre t. részvényeseit tisztelettel meghivja.

TÁRGYSOROZAT:

1. A közgyülés jegyzőkönyvének hitelesitésére két tag választása.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, az 1922. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapitása, valamint a tiszta nyereség felosztása és az igazgatóság s felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatal.
3. Alapszabályaink 59. §-a értelmében sorsolás utján kilépő egy igazgatósági tag helyének 6 évre való betöltése.
4. A felügyelő-bizottság kiegészitése 2 évre.
5. Az alapszabályok 3., 6., 49., 59., 67., 70. és 86. §-ainak módositása.
6. A felügyelő-bizottság dijazásának megállapitása 1923. évre.
7. Felhatalmazás az igazgatóság részére, hogy a cégbiróság által megkivánt esetleges változtatásokat saját hatáskörében intézze el.
8. Az alapszabályok 54. §-a értelmében kellő időben beérkezett inditványok tárgyalása.

Şiria, 1923. március hó 3.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Jegyzet: Szavazati joggal birnak azok a részvényesek, kiknek részvényei a közgyülés megtartása előtt legalább 15 nappal a társulat részvénykönyvébe saját nevükre bejegyezve lettek s részvényeiket, vagy azoknak valamely más pénzintézetnél való elhelyezését igazoló letéti ivét a közgyülést megelőzőleg legalább egy nappal az intézet pénztáránál letétbe helyezték.

Contul bilanţ 1922. — Mérleg-számla 1922. december hó 31.

Activa—Vagyon.

Activa — Vagyon				
Numerar — Pénzkészlet:				
in cassa — a pénztárban	28978	02		
la alte banci — pénzintézeteknél ...	10538	67	39516	69
*Cambii in portofolii — Váltó tárca ...			1834997	—
Obligaţiuni hipotecate — Jelzálogkölcsönök			1790	—
Debitori in Co. Crt. — Folyószámla-adósok			1107869	21
Efecte proprii — Értékpapirok			26325	—
Unealtă pentru pivniţă şi mobilar — Borpincefelszerelés és irodai berendezés...			86829	15
			3096827	05

*) Din acesta hypoteca - Ebből jelzálogilag biztositva 1037965 Lei

Pasiva—Teher.

Pasiva — Teher				
Capital societar — Részvénytőke... ...			500000	—
*Capital de rezervă — Tartalékalap ...			175012	—
Depuneri — Betétek:				
pe libel — könyvecskékre...	1271056	84		
pe Co. Crt. — folyószámlán	64748	70	1335805	54
Creditori — Hitelezők			819456	24
Rescont — Visszleszámitolás			602950	—
Inter. tranzit. anticip. — Előre felvett kamatok			61573	—
Contribuţie la depunere — Betétkamatadó...			8145	65
Contribuţie în restanţă — Be nem fizetett adók			7500	—
Dividenda neridicate — Fel nem vett osztalékok			3920	50
Soldul profitului — Nyereség egyenleg:				
profit transpus din 1921. — nyereségáthozat 1921. évről	1668	08		
profit din anul curent — folyó évi nyereség	85296	04	86964	12
			3096827	05

*) Se urce — Az idei hozzájárulással: 188540 Lei

Şiria, 1922. december hó 31.

Molnár Jakab, m. p. director execut. — ügyv. igazgató. **Krausz Endre,** m. p. secretar, — cégjegyző titkár.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Báró Bohus Zsigmond, m. p. preşedinte — ig. elnök. Angelina József, m. p. director — igazgató. Blaskovics Ferenc, m. p. director — igazgató. Bódi József, m. p. director — igazgató. Földes Soma, m. p. director — igazgató. Klein Manó, m. p. director — igazgató. Molnár József, m. p. director — igazgató. Oszter János, m. p. director — igazgató.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő-bizottság: 1259

Loósz Antal, felügyb. tag. Takács Béla, felügyb. elnök. Mico Peter, felügyb. tag.

Comitetul de Supraveghere a Cassei de Pastrare S. P. A. din Siria.

Onorată Adunare!

Cu referire la bilanţul din anul gestiune 1922. a Cassei de păstrare societate pe acţii din Şiria, cu tot respectul răportăm, că în decursul anului am supraveghiat manipularea averii societăţii, precum şi conducerea afacerilor, am examinat mai de multeori contabilitatea acestora şi am constatat că atât mersul afacerilor, precum şi contabilitatea s'a efeptuit întru toate conform legilor comerciale şi intenţiunilor statutare.

Mai departe răportâm, că am examinat cu deamănunţul bilanţul şi contul profit şi pierdere prezentat de direcţiune, le-am comperat cu cărţile speciale şi am constatat, că rezultatul arătat corespunde întru toate atât cu starea din dec. 31. 1922. cât şi cu jurnalele şi cărţile speciale, precum şi cu dispuziţiunile legilor comerciale.

După acestae consimtim întru toate cu propunerea direcţiunii cuprinse în raportul anual, precum şi cu modul de distribuire a beneficiului de Lei 86964 bani 12 şi acestea propunem, să le primească onorată adunare generală.

În fine rugăm onorate adunare generală, că să dea descărcarea pe anul 1922. atât direcţiunei, cât şi comitetului de supraveghere.

Şiria, la 3. Martie 1923.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt Közgyülés!

A Világosi Takarékpénztár Részvénytársaság 1922. évi ügykezelésére és mérlegére vonatkozólag tisztelettel jelentjük, hogy a társaság vagyonkezelését és az ügyek vezetését az egész évben éber figyelemmel kisértük az ezekkel összefüggő könyveléseket több izben tüztesen megvizsgáltuk és azt tapasztaltuk, hogy ugy az ügykezelés, mint a könyvelés mindenben a kereskedelmi törvény és az alapszabályok intézkedéseinek megfelelően történt.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénkbe terjesztett mérleget, továbbá a Veszteség és Nyereség-számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes könyvekkel behasonlitottuk s ugy találjuk, hogy a kitüntetett eredmény ugy az általunk 1922. december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag megejtett felvételekkel, mint az egyes naplókkal és könyvekkel teljesen megegyezik, a kereskedelmi törvény idevonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezekután az igazgatóságnak a kitüntetett 86964.12 Lei tiszta nyereség felosztását tárgyazó és az évi jelentésben foglalt javaslatához teljes egészében hozzájárulunk és a tisztelt Közgyülésnek elfogadásra ajánljuk.

Végül kérjük a t. Közgyülést, hogy az 1922. évre illetőleg ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni szíveskedjék.

Şiria, 1923. március hó 3-án.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő-bizottság:

Loósz Antal, m. p. membr. in suprav. fbiztag. Takács Béla, m. p. preşedinte — fbizelnök. Petru Mico, m. p. membr. in suprav. fbiztag

Nyomatott az Aradi Nyomda Vállalat rotációs gépén. Kiadótulajdonos Aradi Nyomda Vállalat.